

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav české literatury a komparatistiky
Filologie – Dějiny české literatury a teorie literatury

Mgr. Jakub Říha

Rým a strofika v českém verši, obzvláště u Jana Nerudy

Rhyme and Stanza in Czech Verse, especially in the Poetry of Jan Neruda

Teze disertační práce

STRUKTURA PRÁCE

1 RÝM

1.1 HISTORICKÝ PŘEHLED

1.1.1 Vznik rýmu v evropském verši

1.1.2 Rým v českém verši

1.2 DEFINICE RÝMU. ZÁKLADNÍ POJMY

1.2.1 Rým a versifikační systém (1)

1.2.2 Norma

1.2.3 Shoda × ekvivalence hlásek

1.2.4 Poloha rýmu

1.2.5 Člen rýmu. Rým o více členech

1.2.6 Rým a versifikační systém (2)

1.2.7 Kanonizace, dekanonizace, kanonický rým

1.2.8 Nerýmovaný verš

1.3 ANALÝZA SYLABOTÓNICKÉHO RÝMU

1.3.1 Fonetická rovina

1.3.1.1 Segmentální úroveň

1.3.1.1.1 Základní pojmy: rýmové místo, reduplikant

1.3.1.1.2 Minimální shoda

1.3.1.1.3 Nadměrná shoda

1.3.1.1.4 Nepřesný rým

1.3.1.1.5 Obsazení rýmových míst

1.3.1.1.6 Rýmovaný × nerýmovaný verš

1.3.1.2 Suprasegmentální úroveň

1.3.1.2.1 Rytmická typologie rýmů

1.3.1.2.2 Teoretická četnost klauzulí

1.3.1.2.3 Anizometrický rým

1.3.2 Sémantická rovina

1.3.2.1 Rým a slovo

1.3.2.2 Gramatické významy v rýmu

1.3.2.2.1 Slovní druhy v rýmu

1.3.2.2.2 Gramatický kontrast v rýmu

1.3.2.3 Lexikální významy v rýmu

1.3.2.3.1 Významové vztahy mezi rýmovými slovy

1.3.2.3.2 Rýmový slovník

1.4 RÝM V OSTATNÍCH VERSIFIKAČNÍCH SYSTÉMECH A VE VOLNÉM VERŠI

1.4.1 Rým v sylabickém verši

1.4.2 Rým v časoměrném verši

1.4.3 Rým ve volném verši

2 STROFIKA

2.1 NESTROFICKÝ VERŠ

2.2 STROFICKÝ VERŠ

2.2.1 Časoměrné strofy

- 2.2.1.1 Sylabočasoměrné strofy (aiolská mélická strofika)
 - 2.2.1.1.1 Sapphické strofy
 - 2.2.1.1.2 Alkajská strofa
 - 2.2.1.1.3 Asklepiadské strofy
- 2.2.1.2 Strofy „ryzí časomíry“ (ionská časoměrná strofika)
 - 2.2.1.2.1 Elegické distichon
 - 2.2.1.2.2 Archilochovy strofy
- 2.2.1.3 Sylabická a přízvuková nápodoba časoměrných strof
- 2.2.2 Sylab(otón)ická strofika
 - 2.2.2.1 Strofický modul
 - 2.2.2.2 Minimální, jednoduchá a složená strofa
 - 2.2.2.3 Strofa grafická × strofa metrická
 - 2.2.2.4 Strofy
 - 2.2.2.4.1 Dvojverší
 - 2.2.2.4.2 Trojverší
 - 2.2.2.4.3 Čtyřverší
 - 2.2.2.4.4 Pětiverší
 - 2.2.2.4.5 Šestiverší
 - 2.2.2.4.6 Sedmiverší
 - 2.2.2.4.7 Osmiverší
 - 2.2.2.4.8 Devítiveršová strofa
 - 2.2.2.4.9 Desetiveršová strofa
 - 2.2.2.4.10 Strofy o více než deseti verších
 - 2.2.2.5 Hyperstrofika

3 PŘÍPADOVÉ STUDIE

3.1 RÝM V POEZII MÁJOVCŮ. OBECNÉ TENDENCE

- 3.1.1 Májovci a dějiny českého verše
 - 3.1.1.1 Sylabotónická revoluce
 - 3.1.1.2 Jambická revoluce
- 3.1.2 Rým v poezii májovců
 - 3.1.2.1 Kanonizace sylabotónického rýmu
 - 3.1.2.2 Rytmická standardizace
 - 3.1.2.3 Eufonická standardizace rýmu

3.2 RYTMICKÁ STRÁNKA NERUDOVA RÝMU

- 3.2.1 Rytmická stránka rýmu
- 3.2.2 Rytmická standardizace rýmu u májovců
- 3.2.3 Hřbitovní kvítí
- 3.2.4 Knihy veršů
 - 3.2.4.1 Kniha veršů výpravných
 - 3.2.4.2 Kniha veršů lyrických a smíšených
 - 3.2.4.3 Kniha veršů časových a příležitostných
 - 3.2.4.4 Knihy veršů – shrnutí
- 3.2.5 Písně kosmické
- 3.2.6 Balady a romance
- 3.2.7 Prosté motivy

- 3.2.8 Zpěvy páteční
- 3.2.9 Anizometrické rýmy
- 3.2.10 Závěr
- 3.3 STROFICKÝ REPERTOÁR BÁSNICKÝCH SBÍREK JANA NERUDY
 - 3.3.1 Metrické tabulky a jejich struktura
 - 3.3.2 Hřbitovní kvítí (1857)
 - 3.3.3 Knihy veršů (1867, 1873)
 - 3.3.3.1 Kniha veršů výpravných
 - 3.3.3.1.1 Druhé vydání
 - 3.3.3.2 Kniha veršů lyrických
 - 3.3.3.2.1 Druhé vydání
 - 3.3.3.3 Kniha veršů časových a příležitostných
 - 3.3.3.3.1 Druhé vydání
 - 3.3.4 Písně kosmické (1878)
 - 3.3.5 Balady a romance (1883)
 - 3.3.6 Prosté motivy (1883, 1888)
 - 3.3.6.1 Druhé vydání
 - 3.3.7 Zpěvy páteční (1896)
 - 3.3.8 Shrnutí

PRAMENY A LITERATURA

PRAMENY

LITERATURA

PŘÍLOHA

METRICKÉ TABULKY 1–6

TEZE DISERTAČNÍ PRÁCE

Předkládaná práce spadá svým tématem (rým, strofa) do oblasti versologie, samostatné filologické disciplíny, nacházející se na pomezí lingvistiky a literární vědy (úzký vztah pojí versologii zvláště k deskriptivní a historické poetice, srov. Mukařovský 1929). V této oblasti probíhá v českém prostředí víceméně soustavné bádání počínající zakladatelskými pracemi Josefa Krále (souborně 1923, 1938), Jana Mukařovského (1934) a jeho následovníků Josefa Hrabáka (1937, 1941, 1956 ad.), Karla Horálka (1956, 1957 ad.), Jiřího Levého (souborně 1971) a především Miroslava Červenky a Květy Sgallové (vyzdvihněme zvláště sérii teoreticko-historických článků v řadě mezinárodních sborníků *Slowiańska metryka porównawcza*, zachycující základní vývojové tendence verše 19. století). V současnosti se versologický výzkum rozvíjí na půdě ÚČL AV ČR, od roku 2012 pod egidou Versologického týmu (www.versologie.cz, vedoucí Robert Kolár, členové Dalibor Dobiáš, Petr Plecháč a Jakub Říha). Poslední roky se nesou ve znamení automatické (počítačové) analýzy verše (Ibrahim – Plecháč 2012, 2014, Plecháč – Říha 2014), umožňující neobyčejný kvantitativní nárůst zpracovávaných dat a v důsledku toho i kvalitativní prohloubení analýzy, a jejího využití pro nově koncipované dějiny českého verše 19. století. Do tohoto rámce patří i předkládaná práce, byť naprostá většina údajů a rozborů zde prezentovaných se neopírá o výsledky automatické analýzy verše a byla provedena tak říkajíc „ručně“.

Metodologicky předkládaná práce vychází z tradice pražského strukturalismu a neostrukturalismu, jejichž poznávacím znamením je především úzké sepětí s lingvistikou a využití statistických metod (Mukařovský 1934, Levý 1964, 1965, Červenka 1971, Sgallová 1964, 1967a, Červenka – Sgallová 1978, 1984, 1988, Červenka – Sgallová – Kaiser 1995). Teoretická východiska tohoto přístupu v oblasti zkoumání verše byla uceleně formulována Janem Mukařovským (1934), Miroslavem Červenkou (2006a) a nejnověji v kolektivní monografii *Úvod do teorie verše* (Ibrahim – Plecháč – Říha 2013). Tato metodologická báze je v přítomné práci obohacena o podněty ze slovanské versologie, zejména z ruského formalismu (Tyňanov 1924, Tomaševskij 1959a, 1959b, Jakobson 1966, 1979, 1981) a z tzv. ruské školy lingvistiky verše (Bailey 2001, 2010, Gasparov – Skulačeva 2004, Shaw 2010, 2011, Gasparov 2012), dále z polského strukturalismu (Mayenowa 1964, Pszczołowska 1972), z prací vzniklých v rámci mezinárodního projektu *Slowiańska metryka porównawcza* a z dalších versologických tradic, zvláště z francouzské strofiky (Cornulier 1988c, 1993, 1995, Aroui 1995b, 1997, 2009b).

Samotný předmět práce, rým a strofika, patří vedle prozodie, metriky a rytmiky k tradičním oblastem zájmu versologie. Tato práce měla být původně prací historickou a záměrem autora bylo podat ucelený popis rýmu a strofiky v poezii Jana Nerudy. Ukázalo se však, že stav výzkumu daných oblastí v českém prostředí nepokročil natolik, aby uskutečnění tohoto záměru bylo možné bez předchozího zevrubného teoretického, metodologického a terminologického vymezení obou polí.

Rýmu jakožto jednomu z ústředních prostředků/prvků postklasického evropského verše byla ve světovém měřítku věnována náležitá pozornost a sekundární literatura o tomto předmětu je velmi rozsáhlá (viz soupis literatury). Vzhledem k jeho podstatě – rytmicky normovaná/podmíněná zvuková shoda – nelze o rýmu uvažovat mimo kontext určité

versifikace a jejího jazykového substrátu (normy, jimiž se rým řídí, se jazyk od jazyku výrazně liší) a práce o rýmu v jinojazyčných versifikacích mohou pro studium českého rýmu poskytnout pouze obecnou metodologickou a terminologickou inspiraci, avšak jeho teorii je nutné vybudovat na základě českého materiálu. Výzkum českého verše se v minulosti soustředil především na problematiku metra a rytmu a rým se dlouhodobě nalézal na okraji zájmu badatelů (výjimkami byli Josef Hrabák a Květa Sgallová, viz soupis literatury). Toto periferní postavení rýmu pochopitelně negativně definovalo současný stav poznání: Dosavadní pokusy o celostní uchopení rýmu měly spíše ráz vytyčení programu a okruhů zkoumání (Mukařovský 1934, Hrabák 1941, Sgallová 1968; velmi problematická je práce amerického slavisty Thomase Eekmana [1974]). Vedle těchto programových náčrtů vznikla řada dílčích studií, obsahujících často cenná pozorování a hodnotné poznatky, avšak postrádajících zastřešení a usouvztažnění v rámci ucelené a komplexní teorie rýmu. Z tohoto důvodu je v první části práce představen první systematický a soustavný výklad rýmu v češtině. V duchu tradice pražského strukturně-funkčního přístupu je rým pojímán v první řadě jakožto jazykový jev a výkladový rámec a teoretický model pro jeho popis a analýzu je ukotven v strukturním popisu jazyka (srov. např. Mathesius 1961, Solncev 1981, Trnka 1989, 2014, Palek 1989). Při vědomí těsného sepětí rýmu s versifikačním systémem je výklad postaven na rýmu v sylabotónickém verši, rým v sylabismu, v časomíře a ve volném verši je pojednán diferencně v závěru první části. Popis rýmu je strukturován v souladu s našimi východisky a zaměřuje se nejprve na zvukovou rovinu (na dvou úrovních: segmentální, suprasegmentální) a poté na rovinu sémantickou (na dvou úrovních: gramatická, lexikální).

Pokud jsme tvrdili, že výzkum rýmu a strofiky v českém prostředí dostatečně nepokročil, v případě strofiky se jednalo o eufemismus. Tato oblast byla v českém prostředí dosud zcela opomíjena a vědomosti o jejím předmětu jsou prakticky nulové. Sekundární literatura o strofice v českém verši v podstatě neexistuje a nečetné studie věnované tomuto předmětu jsou teoreticky a metodologicky bezradné. Z tohoto důvodu vyvstala ještě silněji než u rýmu potřeba vytvoření teoretické, metodologické a terminologické báze pro výzkum dané oblasti. Strofa se v hierarchii složek básnického jazyka nalézá na vyšší úrovni než rým a její vazba na určitou versifikaci a konkrétní jazyk je výrazně slabší (strofické struktury mohou přecházet z jedné jazykové oblasti do jiné v podstatě beze změny). Tato skutečnost nám umožnila se při tvorbě výkladového rámce ve větší míře opřít o zahraniční práce. Z hlediska teoretického a metodologického se jako nejpřínosnější ukázal přístup francouzských lingvistů volně sdružených v pracovní skupině Centre d'Études Métriques. V prostředí této skupiny se oproti historicky orientované a mechanické katalogizaci strof (např. Schlawe 1972) dostal do popředí zájem o „gramatiku strofy“, tedy o její vnitřní uspořádání a jeho pravidla. V návaznosti na průkopnickou práci Philippa Martinona (1911) vypracoval Benoît de Cornulier pojem „strofický modul“ (1995), později „groupe d'équivalence rimique“ (Cornulier 2008a), a jeho pomocí definoval normy „klasické“ literární strofy ve francouzské poezii (16.–19. století, srov. Cornulier 2013). Na Cornulierovu práci kriticky navázali jeho kolegové a žáci (zvláště Billy 1989, Aroui [viz seznam literatury], Gouvard 1999, 2002). Druhou podstatnou teoretickou inspirací v oblasti strofiky pro nás byly práce ruského filologa Borise Tomaševského, především jeho zakladatelské pojednání o Puškinově strofice (1959a: 202–324), obzvláště pokud jde o typologii a hierarchizaci syntaktických předělů ve strofě. Na základě uvedených podnětů jsme vypracovali systematický výklad strofiky

a základních typů strof užívaných v českém verši. Jádro výkladu tvoří strofy založené na rýmu, pro úplnost jsme výklad doplnili o strofy časoměrné, byť jsou v českém verši jevem pouze okrajovým a jsou založeny na odlišném principu než strofy rýmované.

Třetí část předkládané práce obsahuje tři případové studie, které na jedné straně byly východiskem pro formulaci teoretického a metodologického aparátu části první, na straně druhé jsou aplikací tohoto aparátu na konkrétní materiál, tj. především na básnické dílo Jana Nerudy. Studie pojednávají (1) o problematice rýmu v poezii májovců a jejich místu v dějinách českého sylabotónického rýmu, (2) o rytmické stránce Nerudova rýmu, a (3) o strofice v básnickém díle Jana Nerudy.

Předkládaná práce v prvních dvou částech představila systematický a metodologicky jednotný výklad rýmu a strofiky v českém verši. Vznikl tak nezbytný základ, na který lze kriticky navazovat při úsilí o přesnější poznání dějin českého verše a české poezie vůbec. Prvním krokem v tomto úsilí jsou studie předložené ve třetí části práce, nabízející zevrubnou analýzu několika aspektů Nerudova básnického díla. Vzhledem k rozsahu pojednané problematiky byla řada problémů pouze naznačena a řada otázek prozatím zůstala bez odpovědí. Vyřešit tyto problémy a dát odpovědi na otázky povstávající v průběhu práce je úkolem pro další výzkum.

Bibliografická poznámka:

První dvě části předkládané práce byla v odlišné podobě publikována v kolektivní monografii *Úvod do teorie verše* (srov. Ibrahim – Plecháč – Říha 2013: 59–98).

Kapitola „Rytmická stránka Nerudova rýmu“ byla publikována v časopisu *Česká literatura* (srov. Říha 2012).

Dílčí úseky práce byly předneseny v podobě referátu na mezinárodních versologických konferencích: (1) „Český sylabotónický rým a jeho popis“ na konferenci WIERSZ. RYTM – DŹWIĘK – OBRAZ – SEMANTYKA, Uniwersytet Warszawski, Varšava, 9.–10. 11. 2012 (srov. Říha 2013), (2) „On the consonant structure of rhyme in Czech accentual-syllabic verse“ na konferenci Slavjanskij stich XI, Institut ruskogo jazyka im. V. V. Vinogradova RAN, Moskva, 20.–24. 6. 2014, (3) „Five-line stanza and its structure“ na konferenci Slavjanskij stich XII, Institut ruskogo jazyka im. V. V. Vinogradova RAN, Moskva, 16.–18. 4. 2015.

Teoretická východiska práce byla představena v Pražském lingvistickém kroužku v přednášce „Verš a rým“, Praha, 2. 12. 2013.

PRAMENY A LITERATURA

PRAMENY

BLAHOSLAV, Jan

1857 *Grammatika Česká dokonaná l. 1571*, ed. I. Hradil, J. Jireček (Viedeň: L. Grund) [na s. 354–376 jako přídavek otištěn spis *Muzika*]

ČELAKOVSKÝ, František Ladislav

1946 *Slovanské národní písně. Kritické vydání*, ed. K. Dvořák (Praha: Ladislav Kuncíř)

DOBROVSKÝ, Josef

1953 „Česká prozódie“, přel. B. Jedlička, in idem: *Výbor z díla*, ed. B. Jedlička (Praha: SNKLHU), s. 233–263

DURDÍK, Josef

1874 „Václav“, in idem: *Kritika. Výbor úvah o zjevech literárních a uměleckých* (Praha: F. A. Urbánek), s. 189–207

1881 *Poetika jakožto estetika umění básnického* [1] (Praha: I. L. Kober)

ERBEN, Karel Jaromír

1937 *Prostonárodní české písně a říkadla*, ed. J. Horák (Praha: ELK)

JIREČEK, Josef (ed.)

1861 *Časoměrné překlady žalmův Br. Jana Amosa Komenského, pak Br. Jana Blahoslava, kn. Matouše Philonoma Benešovského a M. Vavřince Benedikta Nudožerského* (Viedeň: L. Grund)

KOMENSKÝ, Jan Amos

1983 *Dílo Jana Amose Komenského = Johannis Amos Comenii Opera omnia* 4, ed. M. Kopecký (Praha: Academia)

KOUPIL, Ondřej (ed.)

2003 *Grammatica Bohemica/Gramatika česká. Knížka slov českých vyložených* (Praha: KLP)

MARKL, Jaroslav (ed.)

1987 *Nejstarší sbírky českých lidových písní* (Praha: Supraphon)

NERUDA, JAN

1951 *Básně 1. Spisy Jana Nerudy 1*, ed. Felix Vodička (Praha: Československý spisovatel)

1956 *Básně 2. Spisy Jana Nerudy 2*, ed. Felix Vodička (Praha: SNKLHU)

1957 *Literatura 1. Spisy Jana Nerudy 11*, ed. J. Thon (Praha: SNKLHU)

1966 *Literatura 3. Spisy Jana Nerudy 13*, ed. J. Thon (Praha: SNKLU)

PUCHMAJER, Antonín Jaroslav

1797 „O přízvuku a prozódii české“, in idem (ed.): *Sebrání básní a zpěvů 2* (Praha: vlastním nákladem), s. 7–24

1802 „Přídavek k prozódii české“, in idem (ed.): *Nové básně 4* [2] (Praha: vlastním nákladem), s. 1–32

1824 *Puchmajerův rýmovník aneb Rýmovní slovník*, ed. J. V. Sedláček (Praha: L. Rayner)

SCHULZ, Ferdinand

1879 „Nové písemnictví. Básně“, *Osvěta* 9, s. 422–427

SUŠIL, František

1861 *Krátká prozódie česká* (Brno: A. Nitsch)

VOROVKA, Karel
1886 *Stylistika a poetika 2. Poetika* (Praha: Rohlíček a Sievers)

VYCHODIL, Pavel, Julius
1897 *Poetika* (Brno: Papežská knihtiskárna benediktinů rajhradských)

ZPRÁVY SOUDCŮ...

1860 *Zprávy soudců o dramatech z dějin slovanských, ježto k dosažení premie, Pražským měšťanem, panem Ferd. Fingerhutem ustanovené, v letech 1859 a 1860 byly zaslány* (Praha: F. Řivnác)

LITERATURA

ABERNATHY, Robert

1967 „Rhymes, non-rhymes, and antirhyme“, in *To Honor Roman Jakobson 1. Essays on the Occasion of his Seventieth Birthday* (The Hague/Paris: Mouton), s. 1–14

ABORSKI, Andrzej

1996 „Notes on Afar verse structure“, in R. J. Hayward, I. M. Lewis (ed.): *Voice and Power. The Culture of Language in North-East Africa. Essays in Honour of Bogumil Witalis Andrzejewski* (Oxford: OUP), s. 257–268

AROU, Jean-Louis

1993 „Forme strophique et sens chez Verlaine“, *Poétique*, č. 95, s. 277–299

1995a „Critique de la strophe mazaleyrénienne“, *Le Français moderne* 63, č. 1, s. 72–84

1995b „Les strophes: principes de formalisation“, *Poétique et métrique 1. Rapports de recherches de l'URA 1720 – Axe Poétique* (Paris: C.N.R.S), s. 54–98

[1996] *Poétique des strophes de verlaine: analyse métrique, typographique et comparative* [thèse de doctorat, linguistique, Paris 8]

1996a „Quand Verlaine écrit des dizains: les ‚coppées‘“, *L'École des lettres* 2, č. 14 (Paul Verlaine), s. 136–151

1996b „Le distique verlainien“, *Revue Verlaine* 3–4, s. 75–88

1997 „Prolégomènes à une grammaire des strophes“, in C. Vetteers (ed.): *Actes de la Première rencontre de jeunes linguistes [17 et 18 mars 1995]* (Dunkerque: Université du Littoral, Centre d'Études Linguistiques), s. 1–10

2000a „Les tercets verlainiens“, in J.-M. Gouvard, S. Murphy (ed.): *Verlaine à la loupe. Colloque de Cerisy, 11.–18. juillet 1996* (Paris: Champion), s. 225–242

2000b „Nouvelles considérations sur les strophes“, *Degrés*, č. 104, s. 1–16

2003 „Hyper-rime et métrarime en poésie française au XIXe siècle“, in idem (ed.): *Le sens et la mesure. De la pragmatique à la métrique. Hommages à Benoît de Cornulier* (Paris: Champion), s. 415–439

2009a „Au origines du lyrisme classique français: strophe et sonnet chez Marot“, *L'information grammaticale*, č. 121, s. 9–14

2009b „Introduction. Proposals for metrical typology“, přel. Ch. Miller, in idem, A. Arleo (ed.): *Towards a Typology of Poetic Forms. From Language to Metrics and Beyond* (Amsterdam: John Benjamin Publishing Company), s. 1–39

2009c „Metrical structure of the European sonnet“, in idem, A. Arleo (ed.): *Towards a Typology of Poetic Forms. From Language to Metrics and Beyond* (Amsterdam: John Benjamin Publishing Company), s. 285–401

BAILEY, James

2001 *Izbrannyje statji po ruskomu narodnomu stichu*, přel. M. L. Gasparov (Moskva: Jazyki slavjanskoj kultury)

2010 *Tri russkich narodnych liričeskich razmera*, přel. Je. A. Savinoj (Moskva: Jazyki slavjanskoj kultury)

- BARTOŇ, Tomáš et al.
2009 *Statistiky češtiny* (Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny/Ústav Českého národního korpusu)
- BEARE, William
1956 „The origin of rhythmic latin verse“, *Hermathena* 87, s. 3–20
- BENAÏSSA, Zinelabdine
1988 „Les rimes onomastiques dans la première dérie de *La Légende des siècles*“, in M. Grimaud (ed.): *Victor Hugo 2. Linguistique de la strophe et du vers* (Paris: Minard), s. 177–188
- BENEŠ, Bohuslav
1958 „Lidová slovesnost a poezie Jana Nerudy“, in *O literatuře. Sborník vědeckých prací Vyšší pedagogické školy v Brně* 5, s. 5–41
- BILLY, Dominique
1989 *L'Architecture lyrique médiévale: analyse morphologique et modélisation des structures interstrophiques dans la poésie lyrique des troubadours et des trouvères* (Montpellier: Section française de l'Association Internationale d'Études Occitanes)
- BREZINA, Ján
1972 „Strofika v slovenskom volnom verši“, in idem et al.: *Litteraria 14. Strofa a rytmus* (Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied), s. 5–42
- BRTÁŇ, Rudo
1972 „Strofika v staršej slovenskej poézii“, in J. Brezina et al.: *Litteraria 14. Strofa a rytmus* (Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied), s. 172–227
- CORNULIER, Benoît de
1988a „Conventions provisoires de notation métrique à propos du relevé métrique des *Contemplation*“, in M. Grimaud (ed.): *Victor Hugo 2. Linguistique de la strophe et du vers* (Paris: Minard), s. 87–96
1988b „La strophe classique à la lumière des *Contemplation*“, in M. Grimaud (ed.): *Victor Hugo 2. Linguistique de la strophe et du vers* (Paris: Minard), s. 97–134
1988c „Pour un grammaire des strophes: Conventions de codage des structures métriques“, *Le Français moderne* 56, č. 3/4, s. 223–242
1993 „Le système classique des strophes“, *Langue française*, č. 99, s. 26–44
1995 *Art poétique. Notions et problèmes de métrique* (Lyon: PUL)
2002 „Un relevé métrique pour l'analyse de La légende des siècles“, *L'Information Grammaticale*, č. 93, s. 25–32
2008a „Groupes d'équivalence rimique“, modules et strophes ‚classiques‘ en métrique littéraire française vers 1560–1870“, <http://www.normalesup.org/~bdecornulier/gr.pdf> [přístup 20. 2. 2015]
2008b „Pour un relevé métrique des poésies anthumes de Malherbe“, <http://www.normalesup.org/~bdecornulier/Malherbe.pdf> [přístup 6. 4. 2015]
2013 „Émergence d'une métrique discursive en poésie française du XVIe siècle“, in J.-Ch. Monferran (ed.): *L'expérience du vers en France à la Renaissance* (Paris: PUP), s. 31–56
- ČAPEK, Jan Blahoslav
1935 „Rým v prvních sbírkách Hálkových a Heydukových“, *Listy filologické* 62, s. 130–138
- ČERVENKA, Miroslav
1966 „K sémantice metrického systému májovců“, in J. Levý (ed.): *Teorie verše 1. Sborník brněnské versologické konference, 13.–16. května 1964* (Brno: UJEP), s. 161–170
1967 „Veršové systémy v Erbenově Kytici“, *Česká literatura* 15, č. 3, s. 201–220
1971 *Statistické obrazy verše* (Praha: ÚČSL ČSAV)
1999 *Z večerní školy versologie 4. Daktyl* (Praha: ÚČL AV ČR)
2001 *Dějiny českého volného verše* (Brno: Host)

- 2002 „Dekanonizace rýmu“, in idem, M. Jankovič, M. Kubínová, M. Langerová: *Pohledy zblízka: zvuk, význam, obraz. Poetika literárního díla 20. století* (Praha: Torst), s. 127–161
- 2006a *Kapitoly o českém verši* (Praha: Karolinum)
- 2006b „Vývojová imanence a kontakty mezi literaturami: májovský daktylotrochej“, in D. Tureček, Z. Urválková (ed.): *Mezi texty a metodami. Národní a univerzální v české literatuře 19. století* (Olomouc: Periplum), s. 41–70
- 2008 „Pětistopý jamb v 19. století“, *Slovo a smysl* 4, 2008, č. 7, s. 190–227

ČERVENKA, Miroslav – SGALLOVÁ, Květa

- 1978 „Český verš“, in Z. Kopczyńska, L. Pszczołowska (ed.): *Słowiańska metryka porównawcza 1. Słownik rytmiczny i sposoby jego wykorzystania* (Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich), s. 45–93
- 1984 „Český verš“, in Z. Kopczyńska, L. Pszczołowska (ed.): *Słowiańska metryka porównawcza 2. Organizacja składniowa* (Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich), s. 11–61
- 1988 „Český verš. Sémantika metra v poezii lumírovců“, in L. Pszczołowska (ed.): *Słowiańska metryka porównawcza 3. Semantyka form wierszowych* (Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich), s. 55–104
- 1993 „Český sonet devatenáctého století po jeho stránce formální“, in L. Pszczołowska, D. Urbańska (ed.): *Słowiańska metryka porównawcza 5. Sonet* (Warszawa: IBL), s. 49–87
- 1995 *Z večerní školy versologie 3. Polymetrie. Metrika překladu* (Praha: ÚČL AV ČR)
- 1997 „Verš a věta“, *Slovo a slovesnost* 58, 1997, č. 4, s. 241–287

ČERVENKA, Miroslav – SGALLOVÁ, Květa – KAISER, Petr

- 1995 „Hlavní česká přízvučná metra v 19. století“, in M. Červenka, L. Pszczołowska, D. Urbańska (eds.): *Słowiańska metryka porównawcza 6. Europejskie wzorce metryczne w literaturach słowiańskich* (Warszawa: IBL), s. 75–143

DESCROIX, Joseph Marie

- 1931 *De Versu leonino. Thesim Facultati litterarum Universitatis Parisiensis proponebat* (Lugduni: M. Audin)

DINGELDEIN, Otto

- 1892 *Der Reim bei den Griechen und Römern. Ein Beitrag zur Geschichte des Reims* (Leipzig: Teubner)

DUCHÁČEK, Otto

- 1960 *Le champ conceptuel de la beauté en français moderne* (Praha: SPN)
- 1963 „Různé typy významových vztahů a problematika jazykových polí“, *Slovo a slovesnost* 24, č. 4, s. 238–244
- 1967 *Précis de sémantique française* (Brno: UJEP)

DUNN, Charles W.

- 1974 „Celtic prosody“, in A. Preminger (ed.): *Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics* (Princeton: PUP), s. 109–112

EEKMAN, Thomas

- 1974 *The Realm of Rime. A Study of Rime in the Poetry of the Slavs* (Amsterdam: Hakkert)

ERNEST, Ulrich – NEUSER, Peter-Erich (ed.)

- 1977 *Die Genese der Europäischen Endreimdichtung* (Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft)

FEIFALIK, Julius

- 1859 „Untersuchungen über altböhmisches Vers- und Reimkunst“, *Sitzungsberichte über der philosophisch historische Classe der kais. Akademie der Wissenschaften* 29, č. 1/2, s. 315–330
- 1862a „Untersuchungen über altböhmisches Vers- und Reimkunst“, *Sitzungsberichte über der philosophisch historische Classe der kais. Akademie der Wissenschaften* 29, s. 281–335
- 1862b „Altčechische Leiche, Lieder und Sprüche“, *Sitzungsberichte über der philosophisch historische Classe der kais. Akademie der Wissenschaften* 39, s. 627–745

- FISCHER, Otokar
 1929a „Březinův rým“, in idem: *Duše a slovo. Eseje* (Praha: Melantrich), s. 219–237
 1929b „Kollárův sonet“, in idem: *Duše a slovo. Eseje* (Praha: Melantrich), s. 238–262
- FRANK, Horst J.
 1993 *Handbuch der deutschen Strophenformen* (Tübingen: A. Francke)
- FRANKEL, Hans H.
 1972 „Classical Chinese“, in W. K. Wimsatt (ed.): *Versification. Major Language Types* (New York: NYU) s. 22–37
- GARDES-TAMINE, Joëlle
 1988 „Strophes et paragraphes dans *Châtiments*“, in M. Grimaud (ed.): *Victor Hugo 2. Linguistique de la strophe et du vers* (Paris: Minard), s. 135–151
- GASPAROV, Michail Leonovič
 1983 „K analizu ruskog netočnog rima“, in T. Eekman, D. S. Worth (ed.): *Russian Poetics. Proceedings of the International Colloquium At UCLA, September 22-26, 1975* (Columbus: Slavica), s. 103–115
 2012 *Nástin dějin evropského verše*, přel. R. Ibrahim, A. Machoninová (Praha – Podlesí: Dauphin)
- GASPAROV, Michail Leonovič – SKULAČEVA, Taťjana Vladimirovna
 2004 *Statji o lingvistike sticha* (Moskva: Jazyki slavjanskoj kultury)
- GEBAUER, Jan
 1876 „Verš a rým [Nové rady]“, in S. Flaška z Pardubic a Rychmburku: *Nová rada* (Praha: Matice česká), s. 28–36
- GOUVARD, Jean-Michel
 1999 *La versification* (Paris: PUF)
 2002 „Éléments pour une grammaire de la poésie moderne“, *Poétique* 129, février, s. 3–31
- GRIMAUD, Michel – BALDWIN, Lawrence
 1993 „Versification cognitive: la strophe“, *Poétique* 95, s. 259–276
- GUGGENHEIMER, Eva H.
 1972 *Rhyme Effects and Rhyming Figures. A Comparative Study of Sound Repetition in the Classics with Emphasis on Latin Poetry* (The Hague/Paris: Mouton)
- HAMAN, Aleš
 1991 „Dvě nerudovské marginálie“, *Česká literatura* 39, č. 5, s. 457–460
 1992 „K replice Josefa Poláka“, *Česká literatura* 40, č. 4, s. 418–419
- HAŠKOVEC, Prokop Miroslav
 1904 „Rozbor trojřímí v lidových baladách a jejich ohlasech“, *Program čes. reálky v Č. Budějovicích*
 1921 *O písni Závišově* (Praha: vlastním nákladem)
 1929 „O písni Závišově“, in M. Hýsek, J. Jakubec (ed.): *Z dějin české literatury. Sborník statí věn. Jaroslavu Vlčkovi k šedesátinám od jeho spolupracovníků a žáků* (Praha: J. Laichter), s. 63–75
- HAVLÍK, Antonín
 1896 „O významu slovných shod rýmových pro poznání příbuznosti skládání staročeských“, *Časopis Musea království českého* 70, s. 441–472, 558–587
 1900 „K otázce významu slovných shod rýmových pro poznání příbuznosti skládání staročeských“, *Časopis Musea království českého* 74, s. 404–421
 1904 „Veršové shody rukopisu Hradeckého I.–II.“, *Časopis Musea království českého* 78, s. 284–293, 413–423

1905 „Veršové shody rukopisu Hradeckého III.–VII.“, *Časopis Musea království českého* 79, 31–46, 252–259

HOLTMAN, Astrid Inge

[1996] *A Generative Theory of Rhyme. An Optimality Approach* (Utrecht: Onderzoeksinstituut voor Taal en Spraak) [disertační práce]

HORÁLEK, Karel

1956 *Počátky novočeského verše. Acta Universitatis Carolinae. Philologica* 4 (Praha: Universita Karlova)

1957 *Přehled vývoje českého a slovenského verše* (Praha: SPN)

1960 „Verš a strofika ve slovanské lidové písni“, *Slavia* 29, č. 3, s. 366–385

HORECKÝ, Ján

1958 „K otázce systému v slovné zásobe“, in *Jazykovedné štúdie 3. Spisovný jazyk* (Bratislava: Vydavateľstvo SAV), s. 5–18

HRABÁK, Josef

1937 *Staropolský verš ve srovnání se staročeským* (Praha: PLK)

1939/1940 „K teorii rýmu“, *Linguistica Slovaca* 1/2, s. 244–248

1941 *Smilova škola. Rozbor básnické struktury* (Praha: Jednota českých matematiků a fyziků)

1956 *Úvod do teorie verše* (Praha: SPN)

1959a „K metodologii studia rýmu, zvláště staročeského“, in idem: *Studie o českém verši* (Praha: SPN), s. 25–42

1959b „Verš Dalimilovy kroniky“, in idem: *Studie o českém verši* (Praha: SPN), s. 51–60

1959c „Kapitolky o verši Josefa Jungmanna“, in idem: *Studie o českém verši* (Praha: SPN), s. 171–226

1959d „Prameny českého blankversu“, in idem: *Studie o českém verši* (Praha: SPN), s. 269–288

1959e „Rým a intonace u Karla Hlaváčka a Jiřího Wolкера“, in idem: *Studie o českém verši* (Praha: SPN), s. 315–326

1959f „Poznámky o Sládkově verši a strofice“, in idem: *Studie o českém verši* (Praha: SPN), s. 303–314

1964 *Z problémů českého verše* (Praha: SPN)

1970 *Úvod do teorie verše* (Praha: SPN) [4., rozšířené vydání]

CHUNG, Ji-Yung

1988 „Les strophes chez Victor Hugo“, in M. Grimaud (ed.): *Victor Hugo 2. Linguistique de la strophe et du vers* (Paris: Minard), s. 65–86

IBRAHIM, Robert – PLECHÁČ, Petr

2011 „Toward automatic analysis of Czech verse“, in B. P. Scherr, J. Bailey, E. V. Kazartsev (ed.): *Formal Methods in Poetics* (Lüdenscheid: RAM-Verlag), s. 295–305

2014 *Báseň a počítač* (Praha: Academia)

IBRAHIM, Robert – PLECHÁČ, Petr – ŘÍHA, Jakub

2013 *Úvod do teorie verše* (Praha: Akropolis)

ISAČENKO, Alexandr Vasiljevič

1983 „Rifma i slovo“, in T. Eekman, D. S. Worth (ed.): *Russian Poetics. Proceedings of the International Colloquium At UCLA, September 22-26, 1975* (Columbus: Slavica), s. 147–168

JAKOBSON, Roman

1929 *Nejstarší české písně duchovní* (Praha: R. Škeřík)

1936 „Metrika“, in *Ottův slovník naučný nové doby. Dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému* 4/1, s. 213–218

1966 *Slavic Epic Studies. Selected Writings* 4 (Hague/Paris: Mouton)

1979 *On Verse, its Masters, and Explorers. Selected Writings* 5, ed. S. Rudy, M. Taylor (Hague/Paris/New York: Mouton)

- 1979 [1962] „K lingvističeskému analizu ruských rýmů“, in idem: *Selected writings 5. On Verse, its Masters, and Explorers. Selected Writings 5*, ed. S. Rudy, M. Taylor (The Hague/Paris/New York: Mouton), s. 170–177
- 1981 *Poetry of Grammar and Grammar of Poetry. Selected Writings 3*, ed. S. Rudy (Hague: Mouton)
- 1985 *Early Slavic Paths and Crossroads 2. Medieval Slavic Studies. Selected writings 6*, ed. S. Rudy (Hague: Mouton)
- 1995 [1926] „Základy českého verše“, přel. M. Červenka, in idem: *Poetická funkce*, ed. M. Červenka (Jinočany: H&H), s. 157–248
- 1995 [1934] „Verš staročeský“, in idem: *Poetická funkce*, ed. M. Červenka (Jinočany: H&H), s. 275–318
- 1995 [1936] „Poznámky k písemnictví doby husitské“, in idem: *Poetická funkce*, ed. M. Červenka (Jinočany: H&H), s. 363–388
- 1995 [1960] „Lingvistika a poetika“, přel. M. Červenka, in idem: *Poetická funkce*, ed. M. Červenka (Jinočany: H&H), s. 74–105

JIRÁT, Vojtěch

- 1978 [1941] „Hudba rýmů“, in idem: *Studie a podobizny*, ed. J. Čermák (Praha: Odeon), s. 419–433
- 1978 [1946a] „Hlaváčkův rým“, in idem: *Studie a podobizny*, ed. J. Čermák (Praha: Odeon), s. 460–477
- 1978 [1946b] „Rýmové umění Viktora Dyky“, in idem: *Studie a podobizny*, ed. J. Čermák (Praha: Odeon), s. 478–488

JUREK, Bohuslav

- 1941 „Český klasický rým“, *Časopis pro moderní filologii* 26, s. 321–337

KONDRATOV, Aleksandr Michajlovič

- 1963 „Statistika tipů ruských rýmů“, *Voprosy jazykoznanija* 12, č. 6, s. 96–106

KONEČNÁ, Dana – HRONEK, Jiří

- 1962 „Morfologická analýza podle posledního písmena“, *Acta Universitatis Carolinae. Slavica Pragensia* 2, s. 259–266

KOUTNÍK, Bohuslav

- 1917 „Nerudovy názory o prosodii a metrice“, *Listy filologické* 44, s. 412–427
- 1930 „K Nerudovu rýmu“, *Čin* 1, č. 31, s. 731–737, č. 32, s. 754–759

KRÁL, Josef

- 1915 *Řecká a římská rhythmika a metrika 1. Řecký rhythmika* (Praha: Jednota českých filologů)
- 1923 *O prosodii české 1. Historický vývoj české prosodie*, ed. J. Jakubec (Praha: Česká akademie věd a umění)
- 1938 *O prosodii české 2. O přízvukném napodobení rozměrů časoměrných*, ed. B. Ryba (Praha: Česká akademie věd a umění)

KRAUS, Arnošt

- 1892 „Alexandreis nebo Alexandreidy?“, *Atheneum. Listy pro literaturu a kritiku vědeckou* 9, s. 129–136

KRAUS, Cyril

- 1972 „Strofa v poézii Andreja Sládkoviča“, in J. Brezina et al.: *Litteraria* 14. *Strofa a rytmus* (Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied), s. 43–116

KUŤÁKOVÁ, Eva

- 2012 *Laudabile carmen 1. Římská metrika* (Praha: Karolinum)

MARTINON, Philippe

- 1911 *Les strophes. Étude historique et critique sur les formes de la poésie lyrique en France depuis la Renaissance* (Paris: Champion)

- LEECH, Geoffrey N.
1969 *A Linguistic Guide to English Poetry* (London: Longman)
- LEVÝ, Jiří
1964 „Matematický a experimentální rozbor verše“, *Česká literatura* 12, č. 3, s. 181–213
1971 [1957] „Čapkovy překlady ve vývoji českého překladatelství a českého verše“, in idem: *Bude literární věda exaktní vědou?*, ed. M. Červenka (Praha: Československý spisovatel), s. 227–258
1971 [1965] „Matematické aspekty teorie verše“, in idem: *Bude literární věda exaktní vědou?*, ed. M. Červenka (Praha: Československý spisovatel), s. 264–289
- LILLY, Ian K.
1980 „On adjacent and nonadjacent Russian rhyme pairs“, *The Slavic and East European Journal* 24, č. 3 (podzim 1980), s. 245–255
1981 „On the rich rhymes of M. N. Murav'ev“, *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics* 23, s. 147–161
- LOTZ, John
1972 „Elements of versification“, in W. K. Wimsatt (ed.): *Versification. Major Language Types* (New York: NYU) s. 1–21
- MAREŠ, František Václav
2000 [1966] „Hospodine pomiluj ny“, přel. V. Konzal, in idem: *Cyrlometodějská tradice a slavistika*, ed. E. Bláhová, J. Vintr (Praha: Torst), s. 403–476
- MAROUZEAU, Jules
1935 *Traité de stylistique appliquée au latin* (Paris: Société d'édition „Les belles lettres“)
- MATHESIUS, Vilém
1961 *Obsahový rozbor současné angličtiny na základě obecně lingvistickém*, ed. J. Vachek (Praha: Nakladatelství ČSAV)
- MAYENOWA, Maria Renata et al.
1964 *Poetyka. Zarys encyklopedyczny 3. Wersyfikacja 6. Strofika* (Wrocław: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich)
- MEYER, Kuno
1909 *A Primer of Irish Metrics. With a Glossary and an Appendix Containing an Alphabetical List of the Poets of Ireland* (Dublin: School of Irish Learning)
- MINERALOV, Jurij Ivanovič
1976 „Fonologičeskoe toždestvo v ruskom jazyke i tipologija rusknoj rifmy“, in R. A. Vejdemann et al. (ed.): *Studia metrica et poetica* 1 (Tartu: TGU), s. 55–77
1977 „O putjach evolucii rusknoj rifmy“, in R. A. Vejdemann et al. (ed.): *Studia metrica et poetica* 2 (Tartu: TGU), s. 40–58
- MUKAŘOVSKÝ, Jan
1929 „Poetika a stylistika a jejich vztah k dějinám literárním“, *I. sjezd slovanských filologů v Praze. Sekce I. These k diskusi* (Praha: Sjezdový výbor) [nestránkováno]
2001 [1934] „Obecné zásady a vývoj novočeského verše“, in idem: *Studie* 2, ed. M. Červenka, M. Jankovič (Brno: Host), s. 116–198
- MURAT, Michel – DANGEL, Jacqueline (ed.)
2005 *Poétique de la rime* (Paris: Champion)

- MURPHY, Gerard
1961 *Early Irish Metrics* (Dublin: Royal Irish Academy/Hodges, Figgis, & Co.)
- NORBERG, Dag Ludwig
1954 *La poesie latine rythmique du haut moyen age* (Stockholm: Almqvist & Wiksell)
2004 [1958] *An Introduction to the Study of Medieval Latin Versification*, přel. G. C. Roti, J. de La Chapelle Skubly (Washington: CUA)
- NORDEN, Eduard
1915 *Die Antike Kunstprosa. Vom VI. Jahrhundert v. Chr. bis in die Zeit der Renaissance* 1, 2 (Leipzig/Berlin: Druck und Verlag B. G. Teubner)
- NOVÁKOVÁ, Julie
1950 „Tři studie o českém hexametu“, *Věstník královské české společnosti nauk* (Třída filosoficko-historicko-filologická) (Praha: KČSN), s. 1–88
1966 „Staročeský hexametr s přihlédnutím k hexametu novočeskému“, in J. Levý (ed.): *Teorie verše 1. Sborník brněnské versologické konference, 13.–16. května 1964* (Brno: UJEP), s. 195–201
1967 „Počátky českého cisiojánu“, *Sborník historický* 15, s. 5–43
1971 *České cisiojány od 14. století* (Praha: ČSAV)
- NOVOTNÝ, František
1955 *Řecká a římská metrika* (Praha: SPN)
- NOYER, Rolf
2011 „The rhyme quotient, syntactic inversion and metrical tension in the verse of Edmund Spenser“, in M. Lotman, M.-K. Lotman (ed.): *Frontiers in Comparative Prosody. In memoriam: Mikhail Gasparov* (Bern: Peter Lang), s. 401–419
- Ó CUÍV, Brian
1966 „The phonetic basis of classical modern Irish rhyme“, *Ériu*, č. 20, s. 94–103
- OKÁL, Miloslav
1990 *Antická metrika a prekladanie gréckej a latinskej poézie do slovenčiny* (Bratislava: Slovenský spisovateľ)
- ONDRUS, Pavel – HORECKÝ, Ján – FURDÍK, Juraj
1980 *Súčasný slovenský spisovný jazyk. Lexikológia* (Bratislava: SPN)
- PALEK, Bohumil
1989 *Základy obecné jazykovědy* (Praha: SPN)
- PALKOVÁ, Zdena
1994 *Fonetika a fonologie češtiny* (Praha: Karolinum)
2004 „The set of phonetic rules as basis for the prosodic component of an automatic TTS synthesis in Czech“, in *Acta Universitatis Carolinae Philologica 1. Phonetica Pragensia* 10, ed. táž, J. Veroňková (Prague: Charles University in Prague/The Karolinum Press), s. 33–46
- PAULINY, Eugen
1958 „Systém v jazyku“, in A. Dostál (ed.): *O vědeckém poznání soudobých jazyků. Sborník jednání konference, kterou pořádala 8. sekce jazyka a lit. ČSAV ve dnech 26. listopadu až 1. prosince 1956 v Praze* (Praha: ČSAV), s. 18–28
- PEŠTA, Pavel
1956 „Rýmové a veršové shody Alexandreidy a Vévody Arnošta“, *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná* 5, č. D3, s. 83–90

PLECHÁČ, Petr

[2009] *Struktura a modalita rýmu v české poezii 90. let 19. století* (Olomouc: UP) [magisterská diplomová práce]

PLECHÁČ, Petr – ŘÍHA, Jakub

2014 „Measuring euphony“, in G. V. Vekshin (ed.): *Methodology and Practices of Russian Formalism: Brikovskij sbornik 2* (Moskva: Azbukovnik), s. 194–199 [online: <http://versologie.cz/pdf/studie/ppjr2014.pdf>]

POLÁK, Josef

1992 „Ještě k diferenciaci nebo záměně (splývání) balady a romance u Jana Nerudy (Ke kurzívě Aleše Hamana Dvě nerudovské marginálie, Česká literatura 1991, č. 5, s. 457–460)“, *Česká literatura* 40, č. 4, s. 417–418

1993 „Závěrečné poznámky k diskusi o Nerudově baladě a romanci“, *Česká literatura* 41, č. 5, s. 589–595

POLHEIM, Karl

1925 *Die lateinische Reimporsa* (Berlin: Weidmann)

PRAŽÁK, Albert

1913 „Dějiny literárního odboru Umělecké besedy“, in H. Jelínek (ed.): *Padesát let Umělecké besedy, 1863–1913* (Praha: Umělecká Beseda), s. 139–257

PRŮCHA, Jan

1967 „On word-class distribution in Czech utterances“, in L. Doležel, P. Sgall, M. Těšitelová, J. Vachek (ed.): *Prague Studies in Mathematical Linguistics 2* (Praha: Academia), s. 65–76

PSCZOŁOWSKA, Lucylla

1967 „Pri prameňoch istej tendencie pravidelného verša“, *Slovenská literatúra* 14, č. 4, s. 364–370

1972 *Poetyka. Zarys encyklopedyczny 3. Wersyfikacja 2. Rym* (Wrocław: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich)

RABY, Frederic James Edward

1997 [1934] *A History of Secular Latin Poetry in the Middle Ages 1, 2* (Oxford: Clarendon Press)

ŘÍHA, Jakub

2012 „Rytmičká stránka Nerudova rýmu“, *Česká literatura* 60, 2012, č. 3, s. 409–427

2013 „Czeski rym sylabotoniczny i jego opis: aspekt fonetyczny i rytmiczny“, in: W. Sadowski (ed.): *Potencjał wiersza* (Warszawa: IBL), s. 261–272

SGALL, Petr

1960 „Soustava pádových koncovek v češtině“, *Acta Universitatis Carolinae. Slavica Pragensia* 2, s. 65–84

SGALLOVÁ, Květa

1964 „Využití moderní techniky při rozboru verše“, *Česká literatura* 12, č. 2, s. 158–165

1966 „Kvantita samohlásek v obrozenském rýmu“, *Česká literatura* 14, č. 5/6, s. 467–472

1967a *Český deklamační verš v obrozenské literatuře* (Praha: Universita Karlova)

1967b „K charakteristice českého trocheje“, *Česká literatura* 15, č. 3, s. 191–200

1968 „K významu českého rýmu“, in J. Levý, K. Palas (ed.): *Teorie verše 2. Sborník 2. brněnské versologické konference uspořádané filosofickou fakultou University J.E. Purkyně v Brně ve spolupráci s Literárněvědnou společností při ČSAV 18.–20. října 1966* (Brno: UJEP), s. 147–152

1988 „Rifma i jeho uslovija v strukture jazyka“, in S. Petrović (ed.): *Stih u pesmi* (Novi Sad: Vojvodanska akademija nauka i umetnosti), s. 55–60

1998 „Nezvalův rým v období poetismu“, *Česká literatura* 46, č. 1, s. 79–84

- 2002 „Rým v teorii a v praxi národního obrození“, *Česká literatura* 50, č. 6, s. 606–613
- 2004 „Heinův tónický verš v raných českých překladech“, *Česká literatura* 52, č. 4, s. 504–509
- 2011 „Antická metra a vzorce v české poezii 19. století“, in M. Lotman, L. Pszczołowska (ed.): *Słowiańska metryka porównawcza 9. Heksametr. Antyczne wzorce wiersza i strofy w literaturach słowiańskich* (Warszawa: Stowarzyszenie Pro Cultura Litteraria/Instytut Badań Literackich PAN), s. 57–81
- 2012 „Dlouhé trocheje v české poezii“, *Česká literatura* 60, č. 3, s. 321–337

SHAPIRO, Michael

1976 *Asymmetry: An Inquiry into the Linguistic Structure of Poetry* (Amsterdam: North-Holland Publishing Company)

SHAW, J. Thomas

1974 „Large rhyme sets and Puškin’s rhyming“, *The Slavic and East European Journal* 18, č. 3, s. 231–251

1993 „Parts of speech in Puškin’s rhymewords and nonrhymed endwords“, *The Slavic and East European Journal* 37, č. 1, s. 1–22

2001a *Baratynskii: A Dictionary of the Rhymes & A Concordance to the Poetry. Collected Works 9* (Idyllwild: Charles Schlacks, Jr.)

2001b *Batiushkov: A Dictionary of the Rhymes & A Concordance to the Poetry. Collected Works 8* (Idyllwild: Charles Schlacks, Jr.)

2001c *Pushkin’s Rhymes: A Dictionary 1. Lexicon of Endwords (Rhymed and Unrhymed): Concordance of Rhymes: Masculines. Collected Works 6* (Idyllwild: Charles Schlacks, Jr.)

2001d *Pushkin’s Rhymes: A Dictionary 2. Concordance of Rhymes: Feminines, Dactylics, Hyperdactylics. Index of Poems. Collected Works 7* (Idyllwild: Charles Schlacks, Jr.)

2001a *Baratynskii: A Dictionary of the Rhymes & A Concordance to the Poetry. Collected Works 9* (Idyllwild: Charles Schlacks, Jr.)

2010 *Studies in Pushkin’s Rhyming. Theory from Practice. Collected Works 10* (Idyllwild: Charles Schlacks, Jr.)

2011 *Pushkin’s Rhyming: A Comparative Study* (Madison: UWP)

SCHERR, Barry P.

2014 „Odd stanzas“, *Studia Metrica et Poetica* 1, č. 1, s. 28–54

SCHLAWÉ, Fritz

1972 *Die deutschen Strophenformen. Systematisch-chronologische Register zur deutschen Lyrik 1600–1950* (Stuttgart: J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung)

SOLNCEV, Vadim Michajlovič

1981 *Systém a struktura v jazyce*, přel. K. Palek, Z. Palková (Praha: Academia)

SPYROPOULOS LECLANCHE, Marie

1998 *Le refrain dans la chanson française de Bruant à Renaud* (Limoges: PUL)

STANKIEWICZ, Edward

1973 „Rhyming formula in Serbo-Croatian heroic poetry“, in R. Jakobson, C. H. van Schooneveld, D. S. Worth (ed.): *Slavic Poetics* (The Hague/Paris: Mouton), s. 417–431

SVĚRÁK, František

[1947] *Rýmy nejstarších českých památek* (Brno) [nepublikovaná habilitační práce]

1947 „Rýmová tradice ve staročeských skladbách“, *Ročenka pedagogické fakulty university v Brně*, s. 177–191

ŠKARKA, Antonín

1983 „Básnické dílo J. A. Komenského“, in J. A. Komenský: *Dílo Jana Amose Komenského = Johannis Amos Comenii Opera omnia* 4, ed. M. Kopecký et al. (Praha: Academia), s. 123–152

ŠTOCHL, Josef

2004 „Mezi hláskovou instrumentací a rýmem“, *Tvar* 15 (edice Tvary, sv. 11), č. 11, s. 1–32

ŠTRAUS, František

1989 „K rytmickej funkcii rýmu a eufónie v poézii Ivana Krasku“, in idem: *Štúdie o slovenskom verši* (Bratislava: Ústav umeleckej kritiky a divadelnej dokumentácie), s. 183–198

1995 *Strofa a metrum v poézii P.O. Hviezdoslava* (Bratislava: Univerzita Komenského)

2003 *Strofy a strofické útvary v poézii P. O. Hviezdoslava* (Bratislava: Univerzita Komenského)

TICHÁ, Zdeňka

1969a *Staročeské básně 14. a 15. století složené bezrozměrným veršem* (Praha: Academia)

1969b *Staročeské básně složené bezrozměrným veršem (2. polovina 15. století do 17. století)* (Praha: Academia)

TOLSTAJA, Svetlana Michajlovna

1965 „O fonologii rifmy“, in *Trudy po znakovym sistemam* 2 (Tartu: UT), s. 300–305

TOMAŠEVSKIJ, Boris Viktorovič

1959a *Stich i jazyk. Filologičeskije očerki* (Leningrad: Gosudarstvennoje izdatelstvo chudožestvennoj literatury)

1959b *Stilistika i stichosloženiye. Kurs lekcij* (Leningrad: Gosudarstvennoje učebno-pedagogičeskoje izdatel'stvo ministerstva prosvěščenija RSFSR)

TRNKA, Bohumil

1966 „The distribution of vowel length and its frequency in Czech“, in L. Doležel, P. Sgall, J. Vachek (ed.): *Prague Studies in Mathematical Linguistics* 1 (Praha: Academia), s. 11–16

1972 „On the frequency and distribution of consonant clusters in Czech“, in P. Sgall, M. Těšitelová, J. Vachek (ed.): *Prague Studies in Mathematical Linguistics* 3 (Praha: Academia), s. 9–14

1989 *Kapitoly z funkční jazykovědy* (Praha: Univerzita Karlova)

2014 *Rozbor nynější spisovné angličtiny*, ed. J. Čermák (Praha: Karolinum)

TROST, Pavel

1954 „Poznámka k novému překladu Heina“, *Slovo a slovesnost* 15, č. 4, s. 187–188

TURČÁNY, Viliam

1972 „Strofika v poézii Jána Hollého“, in J. Brezina et al.: *Litteraria* 14. *Strofa a rytmus* (Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied), s. 117–171

1975 *Rým v slovenskej poézii* (Bratislava: Veda)

TYŇANOV, Jurij

1988 [1924] „Problém básnického jazyka“, přel. L. Zadražil, in idem: *Literární fakt* (Praha: Odeon), s. 425–534

VAŠÁK, Pavel – MAZÁČOVÁ, Stanislava [– ČERVENKA, Miroslav – SGALLOVÁ, Květa]

1976 „Rhyme, stanza and rhythmic types“, in J. Horecký, P. Sgall, M. Těšitelová (ed.): *Prague Studies in Mathematical Linguistics* 5 (Praha: Academia), s. 163–189

VIDMANOVÁ, Anežka

2004 „Staročeské pokusy o hexametru a pentametru“, *Slovo a smysl* 1, č. 1, s. 21–51

VILIKOVSKÝ, Jan

1936 „Duchovní poesie Třanovského“, in Jiří Třanovský: *Sborník k 300. výročí kancionálu Cithara sanctorum* (Bratislava: Učená společnost Šafaříkova), s. 66–126

1938 „Poznámky“, in P. J. Šafařík: *Básnické spisy. Spisy Pavla Josefa Šafaříka 1*, ed. J. Vilikovský (Praha/Bratislava: Melantich/Učená společnost Šafaříkova), s. 391–436

1940 „Poznámky“, in idem (ed.): *Staročeská lyrika* (Praha: Melantrich), s. 175–202

VLAŠÍN, Štěpán (ed.)

1984 *Slovník literární teorie* (Praha: Československý spisovatel)

VODIČKA, Felix

1951 „Poznámky vydavatelovy“, in Jan Neruda: *Básně 1. Spisy Jana Nerudy 1*, ed. F. Vodička (Praha: Československý spisovatel), s. 579–660

1956 „Poznámky vydavatelovy“, in Jan Neruda: *Básně 2. Spisy Jana Nerudy 2*, ed. F. Vodička (Praha: SNKLHU), s. 331–423

2003 [1935] „Ohlas Bérangerovy poezie v české literatuře“, in idem: *Francouzské impulsy v české literatuře 19. století. Rané studie*, ed. Z. Dětáková (Praha: Karolinum), s. 47–99

WATKINS, Calvert

1995 *How to Kill a Dragon: Aspects of Indo-European Poetics* (New York/Oxford: OUP)

WESLING, Donald

1980 *The Chances of Rhyme: Device and Modernity* (Berkeley: UCP)

WIMSATT, William K. jr.

1967 „One relation of rhyme to reason“, in idem: *The Verbal Icon: Studies in the Meaning of Poetry* (Lexington: UKP), s. 153–166

WINCZER, Pavol

2000 „Elastická sloha V. Nezvala a jej pôsobenie v Čechách a na Slovensku“, in idem: *Súvislosti v čase a priestore. Básnická avantgarda, jej prekonávanie a dedičstvo (Čechy, Slovensko, Poľsko)* (Bratislava: Veda), s. 112–161

WORTH, Dean S.

1979 „Grammar in rhyme: Pushkin's lyrics“, in N. Å. Nilsson (ed.): *Russian Romanticism. Studies in the Poetic Codes* (Almqvist & Wiksell International: Stockholm), s. 135–143

1980 „Grammatical rhyme types in *Evgenij Onegin*“, in A. Kodjak, K. Pomorska, K. Taranovsky (ed.): *Alexander Puškin. Symposium II* (Slavica Publishers, Inc.: Columbus), s. 39–48

ŽIRMUNSKIJ, Viktor Maksimovič

1975 [1921] „Kompozicija liričeskich stichotvorenij“, in idem: *Teorija sticha* (Leningrad: Sovetskij pisatel'), s. 433–536

1980 [1923] „Rým, jeho teorie a historie“, přel. J. Honzík, M. Jungmann, in idem: *Poetika a poezie* (Praha: Odeon), s. 187–249